

Підводячи висновки, зазначимо, що допит потерпілих є важливою складовою при розкритті шахрайства, вчиненого в сфері банківських електронних платежів, і спрямований на встановлення безпосереднього предмета розкрадання. Головною проблемою є нестача відповідних фахівців- криміналістів в галузі ІТ-безпеки, які б пришивдшували розкриття даних злочинів та розробляли відповідні методики для протидії.

Список бібліографічних посилань: 1. Кримінально процесуальний кодекс України : закон України від 18.10.2019 № 4651-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 10.10.2019). 2. Пчеліна О. В., Корнієнко В. В. Особливості розслідування злочинів, вчинених шляхом кредитнофінансових операцій : метод. рек. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2011. 36 с. 3. Преступления, связанные с компьютерной информацией. *Зарубежный опыт*. 2000. Вып. 5. С. 7–12.

Одержано 12.10.2019

УДК 343.1

Валентина Павлівна КОРЖ,

*доктор юридичних наук, професор,
почесний працівник прокуратури України,
професор кафедри кримінального процесу,
криміналістики та експертології факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ;*

<https://orcid.org/0000-0002-9431-8727>

ТАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОГЛЯДУ СЛУЖБОВОГО ПРИМІЩЕННЯ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ, НА ЯКУ ЗДІЙСНЕНО ОЗБРОЄНИЙ НАПАД

Найбільш розповсюдженими видами бандитизму є озброєні напади членів банди на банківські, фінансові установи. Місцем події у цій ситуації є приміщення, офіси банківських установ.

Завдання огляду:

- вивчити обстановку події озброєного нападу на банківську установу;
- з'ясувати характер і механізм нападу;
- встановити час, спосіб вчинення нападу, зброю, знаряддя злочину, його наслідки, ймовірну кількість злочинців;
- встановити особу потерпілого;

- з'ясувати обстановку на місці події, зокрема, чи було місце події пов'язане з одиничним застосуванням зброї (один постріл), чи з кількома пострілами (два – п'ять пострілів), чи з великою кількістю пострілів (більше п'яти пострілів);
- оглянути за участю судового медика труп (труп);
- виявити за участю криміналіста-балістика кулі, гільзи, картечі, сліди застосування зброї, вибухових речовин, вибухових пристроїв та ін.;
- виявити за участю хіміка, біолога сліди мікрооб'єктів на місці нападу;
- скласти психологічний портрет членів банди за участю спеціаліста з юридичної психології;
- організувати розшук членів банди по «гарячих» слідах;
- організувати проведення оперативно-розшукових заходів.

Своєчасному розкриттю злочину, виявленню членів банди сприятиме додержання слідчим, прокурором тактичних правил огляду банківської установи, на яку здійснено озброєний напад. У зв'язку з цим слідчий, прокурор зобов'язані:

Рекомендація 1. Провести загальний огляд банківської установи і визначити межі огляду, обстановку на місці події.

Рекомендація 2. Визначити шляхи прибуття та відходу членів банди в установу.

Рекомендація 3. Обрати, з урахуванням ситуації, концентричний чи ексцентричний методи огляду.

Рекомендація 4. В ситуації коли є труп – оглянути за участю судового медика.

Рекомендація 5. Виявити ознаки переміщення потерпілого після отримання ним вогнепальних пошкоджень (під трупом можуть бути незначні сліди крові).

Рекомендація 6. Оглянути за участю спеціалістів предмети, що знаходяться на трупі чи недалеко від трупа.

Рекомендація 7. Перевірити наявність слідів волочіння трупа.

Рекомендація 8. Забезпечити захист слідів від пошкодження і руйнування.

Рекомендація 9. В ситуації, коли злочинці залишили зброю на місці події, то за участю криміналіста-балістика, керуючись криміналістичними правилами, оглянути зброю, сфотографувати її, описати в протоколі, накреслити схему розташування зброї. Вилучити зброю і та упакувати її відповідно до криміналістичних рекомендацій.

Рекомендація 10. За участю спеціалістів організувати пошук слідів пострілу, вибухових речовин, пристроїв, куль, гільз, тощо.

Рекомендація 11. В ситуації, коли виявлено вогнепальне пошкодження на предметах, одязі, автотранспорті, інших об'єктах, то необхідно їх оглянути, сфотографувати, описати їх у протоколі, скласти схему та вилучити предмети, одяг і об'єкти.

Рекомендація 12. Дати доручення спеціалісту-криміналісту організувати фотозйомку, відео зйомку місця події та речових доказів.

Рекомендація 13. Скласти протокол огляду місця події.

Протокол огляду оголошується учасником огляду, і якщо у них є зауваження з приводу дій слідчого про це зазначається у протоколі, який підписується всіма учасниками слідчої дії

Вивчення кримінальних справ про нерозкриті озброєні напади на інкасаторів, дозволяє проаналізувати слідчі помилки, що мали місце при огляді місця події та окремі недоліки в організації роботи оперативно-розшукових органів.

Типові причини низького рівня розкриття озброєного нападу на інкасаторів. Насамперед це:

- низький рівень професійної підготовки оперативних співробітників;
- порушення законності при розкритті злочинів, використання неправомірних методів з метою розкриття злочинів;
- високий рівень корумпованості оперативних працівників кримінальної поліції;
- низький рівень організації оперативно-розшукової діяльності з виявлення ОЗГ, членів бандоформування та запобігання їх злочинній діяльності;
- низький рівень професійної підготовки та підвищення кваліфікації слідчих;
- низький рівень професійної підготовки та перепідготовки спеціалістів експертно-криміналістичних підрозділів;
- руйнування слідів на місці події поліцейськими патрульної поліції, оперативними працівниками;
- незалучення хіміка, спеціаліста з юридичної психології, біолога, одоролога, балістика, інших спеціалістів до огляду місця події з метою виявлення слідів озброєного нападу;
- високий рівень корупції при підготовці та підборі кадрів, їх перепідготовці та підвищенні кваліфікації в системі Міністерства внутрішніх справ України;
- несвоєчасна організація переслідування злочинців по «гачках» слідах;
- формальний підхід до підготовки та перепідготовки слідчих, оперативних працівників кримінальної поліції, поліцейських оперативної служби;

- підвищення кваліфікації слідчих, оперативних працівників кримінальної поліції, поліцейських оперативної служби без застосування сучасних технологій, без залучення викладачів з досвідом роботи в правоохоронних органах;
- безсистемний внутрішньовідомчий контроль і прокурорський нагляд за розкриттям злочину;
- нездатність керівного складу відділу кримінальної поліції, слідчого відділу на належному рівні організувати роботу підлеглих на місці огляду озброєного нападу в банківській установі з використанням криміналістичних рекомендацій та правил;
- низький рівень координації правоохоронних органів у розкритті злочину та взаємодії оперативних підрозділів із СОГ.

Використання слідчим загальних процесуальних вимог та криміналістичних рекомендацій при огляді місця події забезпечує своєчасність розкриття та розслідування бандитизму.

Одержано 14.10.2019

УДК 343.98

Олексій Володимирович КОРНЕВ,
*аспірант Харківського науково-дослідного інституту
судових експертиз імені Засл. проф. М. С. Бокаріуса*

ЩОДО МЕТОДИКО-КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ПОРУШЕННЯ НЕДОТОРКАНОСТІ ЖИТЛА

Право особи на недоторканність житла відноситься до числа вагомих прав людини у демократичному суспільстві. Зокрема, ст. 30 Конституції України гарантує кожному недоторканність житла, встановивши, що не допускається проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду чи обшуку інакше як за вмотивованим рішенням суду. Згідно загальноєвропейських правил кожен має право на повагу до житла, що визначено у ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Отже, держава повинна належним чином захищати житло громадян від протиправних посягань.

Статтю 162 КК України встановлено кримінальну відповідальність за порушення недоторканності житла. Зокрема кримінально-караними вважаються такі діяння, як незаконне проникнення до житла чи до іншого володіння особи, незаконне проведення